



Wissenswerte Dinge.

### Pirmee garainu fugi.

(Stat. 23, S. Nr. 37, Tuyvinajums.)

Kas lokomotīve us semi, tas garaīnu fugis us juhru.  
Kad gribam runot par to, kas us pirmām domām  
nabžis, ka garaīnu masīvina fūgi wareja dīsht, tad mums  
joklausās us Huhla ūrahm, kas kahdā ūrā rākstā par  
šo leetu tā ūchosta: Pirmās domās, ka fugis no  
uhdens garaīneem war dīshts tīt, rohdahs bui zehlu-  
shahs Spāniā no kapieima Blasko de Goray. 1543.  
gadā winsch lika preefščā toreisejam ūsaram Karlim V.,  
ka gribot tahdu fūgi taist, kas eelsčā un ohr-oščā,  
rahmā un wehtrot laikā warehs eet. Winsch dewa Ver-  
solona madischanā ūmu aparatū, to winsch zitadi loti  
apslehpju bija turejis. Pebz pahrbaudischanas aparatē  
israhdijs hās par derigu. No aparatā til' dauds wareja  
redset, ka winsa ūelsakā ihpaschiba bija leels ūatlis, kura  
uhdens wahrijahs un diwi ūchlepelu-riten, latrā pufē  
fugim weens. Zaur šo aparatū fugis gahja weenu  
juhds tā ūndu, un pebz riħloſchanas to wareja it  
weegli wiſadi groſſit.

Bet wehl karalis Filips II. sawa tehwa Karla eesahkto un wadito jaunā atraduma darbu neismeda galā. Schini leetā tābdi pat eemesli atrodami, tābdi Markisa Wustera „amts-atradumu” aprakstā atrodabs. Kapteins Dionīzijss gribēja, lai Rojals Sotkij Landomā, 150 dahlderus aisdod preeksī garaiņu luga taisīšanās, bet tam toreis truhka aisdweju, un zaur to leeta guleja meerā. Dauds ziti praktigi mahzīti wibri mehginao, bet neweenam nelaimejabs to darbu galā west.

Wehlak, 1796. g. Franzusis, pulksteņu taisītājs Blanks un Anglis, Roberts Foltonē, abi no Markisa Schufreija pastubināti, mehgina ja garaiņu fuga darbu tablaku un ari galā west. Bet minu starpā iezehlahs kildus un tee iesschlehras; tad Foltonē gohja us fawu tehwiju, Ameriku, kur winsch zereja preefch fawu atraduma materialigu palihdsibū atrašt no tāhs tautas, kas visfahm jounahm un dīshwei derigahm māhadībāhīm preefita un kur jau ari Ramsei un ūhite fuga garaiņu maschinu taisīja. Bet ari Amerikā Foltonam gruhti nāhjahs fawu darbu galā west, jo nebū norimūchās tāhs domas un runas, kahdas winam Anglijā par jauno atradamu bīja jāstādī, ka winsch (Foltonē) naw tablaku tīzis, kā Anglis Simintons ar sawahm domahm, kas Londonē par tāhdas leetas vrateju loti uztīzās bijis un ari ar tāhdeem mehgina jumeem nodarbojies, bet neko nepanahzis. Kaut gan tāhdas runas daschus Amerikaneeschus aisskeweja Foltonam naudas palihdsibū sneegt, tomehr Foltonu pāschu no darba neattureja. Foltonē saweenojāhs ar walsis-lanzleru Livinstonu, kājis deva naudas palihdsibū un iekārma potenti preefch garaiņu fuga taisīschanas. Pēbz kahda laika fūgis bīja gatavās un pateest derigs braukschana. Schis rīmās garaiņu fūgis nebūs tīl veen derigs preefch pārēschu weschanas us tāhlakahm semem. 1808. g. mehgina ja pirmo reiss ar jauno fūgi braukt. — Foltonē pārs apakstījis, ar kahdeem apsmeeschanas wahrdēim winsch opgahnīts, kamehr fawu fūgi taisījis. Winsch raksta: „Kamehr es fūgi Nu-Jorkā taisīju, publikas leelādā dala mani eeraudsīja un fawza par „trako sapnotāju“ zaur to mani draugi ari ar manim it fūhvi opgahījāhs; visi gan meierīg klausījāhs us monu iesskaidroshānu, bet netīžība atspīhdeja visu waigās. Katru deenu, sad pēc fōweem fuga darbeem gahju, es tiku no wišpohrigas publikas apfmeets un apsplaudīts. Arī vēn leelītās apsmeeschanas us mana rehķina tīka westas: „Tulsk. apsplaujams, qudra aprehķināschana preefch laika un naudas pasaudešchanas“, tas bij muhīcīgs fods par manu darbu; es nelad nerēdēju kahdu ujsautrināschanas un zērisbas storīnu, tāpat ari nelad nedrīdēju kahdu filtu laimes weblejumu. Preefch leelālo ihgnumu orraidīschanas bij mana ilusuzeeschana. — Kamehr mans darbs wehl nebūj par pateestību irrahājēs, kamehr fūgis wehl nebūj pīme juhīs nogahījās, tamehr tee ar netīžību bij apfrauti. Tee, kas par neko, tīkai us debesīm domadami, fawu naudu dewa, mantoja leelu zeenīschānu un fawu, un kas klušu zēta, stājhās ar godību zītu preefchā, kad fūgis apbrīhnojomi us preefchū peldeja.“

Scho pirmo garaiāu fuki nosauzo, pehž valstis kanzlera Livinstona mēbileschanahs, par "Klermont". Pirmois brauzeens bija no Rū-Jorkas uz Albaniiju, kahdas 140 Anglu jūhdies tablumā, ahtrumā winsīg gabja 5 Anglu l. par stundu. Visā zelā tīsa dīzerte un lihgsmots. Ar apbrihnoschanu statijahs tee, kas ar fugeem straumes zelā atradahs; tīgis jounais fugsīs tīsa eraudītis sā mudulis, kas mechaniskā darba veetā kustahs; tādā jau noschana darija satrīzinajosku cespaidu. Pirmais garaiāu fugsīs, ka ari mēhlakee, pagehreja fausu matku preeifsh dādīnoschanas, zaur ko daudz pehdu augstis uguns leesmas stars zaur skursteni gaifsā schahwahs: preeifsh swelmu elektrīschanas vee fuga bij reitātī ihyoatki traucti. Tee fuki, kas zelā gadījohs, greejabz fahaus nost un fugeenekti luhdsā Deenov, lai pasargajot no tā, koš uguni wemdoms, vjet straumi veldot.

Vai gan šķis pirmais fugis, kura maschinai tikai 20 sirgu spēkts bija un prezēs 150 mužu smagumā nesa, ar ne tik leelv ahtrumu neatīstījās, ka Faltons bija mehlejees, tad tomež pirmais mehgina juma darbs bija labi išdenees un koti derigs preiļsch juhras braukšanas. Vēena waina tikai bija, ka peldes hanas riteni bij par leelu preiļsch tik molas maschinās.

Mas nedekas vēžs „Klermonta” peldeja atkal weens  
fugis no stahpeles\*) , ko Stevens Hobols bij laissjis.  
Schis bij otrais fugis, kas no juhras wilneem tika ap-

flalots. No ta laika peld pa juhru garainu fuki leelâ  
fkaitslâ. wîsâ ziwilisetâ pâsaule. Efaklumâ nemâs ne-  
domoja, ta tas butu eespehjams, ar fugeem pa juhru  
nobraukt no Anglijas us Ameriku, lai gan to neschau-  
bige bij veerahdijs Dr. Landnees fahdâ sawâ ralstâ.  
Ari Amerikâ nonahza fchahds ralstâ. Pirnois exemplars  
tika oiswests no Anglijas us Ameriku aprîls 1838. gadâ  
ar garainu fuki. Schi fuki fauza „Srius“, kura mo-  
schinaij bij 320 sîrgu spchks un nesa 700 muzu smagumi.  
Mas deenâs pehj „Srius“ peldeja „Great-Western“, ga-  
rainu dseiss fukijs ar sehgelem, taisits no Angli tirgo-  
taju fabeedribas. Schi fuga maschinaij bij 300 sîrgu  
spchks un tas nobrauzu tohlo zetu no Bristolas libds  
Nu-Jorkai 16 deenâs un fahdâs stundâs (23. aprîls 1838).  
Wehl leelaks garainu fukijs „Great-Britanija“, kam 1000  
sîrgu spchks un kuru taipja tik preefsch braulshanas us  
Amerikas, tika isgatawots 1843. g.; tas peldeja wairak  
reisjas laimigi us Ameriku. Bet 1846. g. tika Dund-  
rumbâ us smiltim usdâshts un guleja tur wairak mehne-  
schus, libds to pehj leelahm puhlem no smilts dabujo  
nost; bet tad winu pahrtaijja un leetaja preefsch zitahm  
braulshanahm.

Anglijai 1836. g. jau bij 600 garaiju fugi preelschahālbraufschanas, kas veldēja Widus juhrā; pa Mississipi veldēja 300. „Great-Westere“ 1838. g. vārceja no Kolsatās u. Aleksandriju 30 deenās, no Konstantinopoles līdz Tulonai 8 deenās nobrauft. No Barbadoes un Granadas, 4037 Anglu juhras juhdēs, 23 deenās nobrouza. Amerika ar Eiropu stāhveja tagad tilspat turvā sasneegschānā, kā senok Anglija ar Hollandiju.

Nekur til ruhypigi un diščeni netaisija fugus, kā Seemē Amerikā. Winaj ir tee wifleelakee un ar daschahdm eetaisem issrahdati jeb sagatavoti fugi. Ar Amerikas fugeem veld lihds Palestīnai"), ja! ori teatra sahles fugees eetoisitas un teatri išrihko, tāpat kā už semi budāmōs pilsehīds. Amerikas pafascheeru fugeem ir, kā sakot weenfahrscha eetaise. Fuga rumpis ir 17—20 pehdas augstas, or greesteem apklahts, kā nameem, wifaplahrt ir galerija un pee tāhs zetotaju kajites (istabas), kas daschadās krabħas jaufi issflatahs. No apafschas už augħidu wed dimfahrsħas trepes, augħidha atrodas weena zeeta sahle (ori waforas salons), kura loti jaufa un glixta issflata. Sapulzes sahlei ir feena no speegelu glahsem un widū galdi un krabfnis; gar fatru puji gułamas istabas, no fuureenes weenqas durwix uſ saħli un oħras uż Galeriju wed. Katiu istabā ir dimas gultas; aix sapulzes sahles ir seewiesħu salons, weens schirmis to schkir no wiħreeschu sapulzes sahles; par nakti schirmis teek aissleħgħis. Nekas til jaufa eesvaidha nedod, kā leelā saħle, ta garumna pahri par fugu steepjabs un virmai flasei ir til' leela, ja 5—600 zilweki itin ehri war dan-żot. Wird schiħs saħles atrodas stuhrmau un fugu eereħdnu istabas, bet schiħs telpas ir til' lihds 30 pehdas għażiex. Taħlaq augħidha atrodas weena isħċerstuħriga telsva preiesħ fuga stuħrefħanu, no schiħs augħstas telpas ir li ħaddas 64 pehdas lihds uħdenim, kura stuħres leħde steepjas lihds masħinai.

Pirma seahdu leelako kugi fauza „Magnolia”, töö bija 295 pehdas garsch un 95 pehdas vlast; schim biji diwi maschinast ar 30 zolu gareem zilindereem, un 6 satelli satrë 30 pehdas gorsch. Wehl treshä maschina strahdaja preelsch ehdeenu satleem un preelsch krahmeem pee pasoscheetu mantas ee- un iskranschanas. Kugis wokardë tila ar gohki opgaismots. Wifos sahles loti jaufas, bet seeweeschu salons wissaukali gresnots un grida ar dahrgeem deleem poahrwistko. (Turvala bötume.)

Dimi gaiditee Waldibas nolehmumi.

Sem schahda wirsroksta „Wiculõne“ raksta: Jau sen nelaika Keisaro maldibas laikā Baltijas guberau teesu vahrlabojums tika uemts apspreefhanā; jau sen par to stipri tika doudfinats, ka Baltijas gubernādē eewedischot meer a tee f o s . Shi wehjus jau sen bija eepreezi-najosha — zil reissas laikraksti lant ko runaja var scho mīklo un jauno nodomu, til reisos Baltijas ihstās tautas sajuta aitšihvinajosha dwashu, sajuta, itin kā atspirdžinajoshas dīshivibaž rafas pileens, no meera palmas loka sara butu eepilejīs winu sirdis.

Ja, Baltijas gubernās gaidīja un gaidīja weenu-  
mehr, bet — gaidīmais nenohža. Pēhdīgi tagadejš  
Patvaldneeks eezehla grāsu Ignatjewu par eekslēetu  
ministri un māditaju. Tas vihrs, Baltijas meera teesu  
jautajumu, kuzch bija atstahs kā oismirītā, nehma  
atkāl dīshwā apspreešanā un laikraksti jau sinaja wehīt.  
ka tad un tad meera teesas Baltijā tīskot eewestaš.  
Bet — tomehr wehl ne. Ignatjewš is fawahm rokām  
atlīko ministra groschus. Baltijas tautas bija noguru-  
šasās gaidīt. Bet wehlaki, schajā wakarā, bija atkal  
dsiedamās, ka meera teesas dībīs gaidīmas. Schim is-  
paudumām nu pēnāk wehl drošības apstāvirinajums  
un tas ir schahds: Mōssowas Kreemu arīse „Mōs-  
towfki Wedomostī“ fina wehīt, ka teesu ministerija  
is luhqusehs preeksfā tam naudu is walsts kāfes,  
lai Widsemē, Kursemē un Tgauku semē nah-  
lošchā gadā waretu eewest meera teesas un Sibi-  
rijā teesas buschanu vahrgrosit. Tadehkā tad nu  
drošībālī warom zeret, ka fen un fen gaidītā nolehmuma  
ispildījums sahk tuwotees. Tad nu meera teesu likumi  
pehz Baltijas gubernā ihpaschibahm reis tik tahlu soga-  
tawoti, ka tos sche war eewest. Tadā formā, tāhdā  
meera teesu likumi eewesti Kreiemsemē, tee nāv atsītī  
sche wifadā finā par derigeem.

Dris gaiditais nolehmums iinahzis basnizas bu-  
schana. Iau lgu laiku ta leeta muhsu semē bija ne-  
skaidra, waj pareistizibas fainneelkeem jamokša nodokli  
preefsch weetigas Lutera basnizas waj nē. Schee no-  
dokli gandribis wisur tisa prakti, bet daschā weetā ieefas

atšwabinaja pareisitizigos faimneekus no nodolku mafsa-  
jumsem preefsch Lutera basnizas, kā par peemehru Pillist-  
fersē Rabalas pagasta faimneekus. Dauds zītās weetās,  
teefas pareisitizigos faimneekus preefsra, mafsat no-  
dolkus preefsch Lutera basnizas un daudsreis tas notila  
zaur iuhtrupeschamu. Tā tad fčajā leetā notila dauds  
juzellu.

Schibē pawehles mehs issnojam ar to preezigu  
apsinu, ka nu tee juzekli un kildas heigses, kas bīo  
iszechluſchahs tadeht, ta pareiſtigigos fainmeekus preeſpeda  
makkat nodoklus preeſch Lutera basnīzohim un garids-  
neekem."

### Dashadas finas.

### No refusmes.

**Iš Soseinas.** Iš manu rastu „Balt. Semkopja“ 22. num., to ari „Balt. Webstn.“ 124. num. išrekmis, J. Dalmata lgs „Balt. Webstn.“ 141. num. un „Balt. Semk“ 33. num. ir atbildėjis, kur man ustrauj par nosiegiunu, ta es nesinašanu atlakojis laikrastis, vienam vahrmetus daškas nefahrtibas wehstulu un laikrastu suhtischanā iš iuvakahm pasta weetahm, un nosmähde-dams („B. W.“ stahw nizinadams) jauno pasta fahribu, ddot aplamu mahzibū par to. — Kahdu flawenu mahzibū nu pats J. D. lgs dod, to tuhdat redsefim.

Wehstulem, kam jastigā starp Drussem, Dsehrbeni, Haunu\*) un Soseenu, un täpot starp Sofenu un Zewaini, Leeseri u. l. t. esot jaet zaur Zehsim un Blawinahm. Diwås fahnu taschås (Kreisorespondenz) suhtot tik aprinku steidiamås wehstules. — Kom nu gan ir tahds deewisäkigs paregona garð, no adreses ween ap-swehrt wehstules fatura nn noteilt, waj wehstule steidsama waj nè? — Peeminetais fahnu taschås ir, zik es sinu, todeht eerihfolas, lai wehstulem, kam no Drussem un Dsehrbenes us Sofenu (Jaun-Peeb.) jaet, nebutu weltingz zelsch us Zehsim jamechro, bet no Dserbenes taisnii us „Wez-Peeb.“ un tad us Jaun-Peebalgu (Sofenu) no-nohku. Ta tad wehstules no peeminetahm weetahm pa-minetahm fahnu taschahm nahk, fa jau pirmä raktä siroju, silai zaur Wez-Peebalgu, un ja ta nebutu, tod peeminetais „B. Seml.“ eksemplars newaretu (nesslaitot rabs reissä. Lad tas us Zehsim waj Blawinahm raidito) fahrtigi ar ziteem laikratsteem reissa veenahlt. Tas ir peerahdijums, ka ir gan eespehjams, pa minetahm fahnu taschahm fahrtigi un bes notakweschonäs peesuhit, bet Juhs, zeen. J. D. fgs, mineto „B. S.“ eksemplaru, „sinadami, ka Sosena ir Jaun-Peebalgas dr., esat raidijuschi „Bon Alt Pebalg retour nach Wenden“. — (Par daschu num. fahrtigu peesuhitishanu Jums pateizos.) „Sinadami“, ka nepeenahlas zita manta un ihpaschumu astift, Juhs rakstat sowsus lubgumus us man adreseteem kuwereem un bandrolehm\*\*) Tas ir silitakais no silita, lad fahds sinadami dara aplamibas. —

Wehz Dalmara fga donahm, nesleidsmahm weh-stulem, kam jaet starp peeminetahm weetahm, glaichi weltigi somaldahs pa Plawinahm un Zehfim, un waj pee tam nebus Wez-Peeb. diwi reisas ja-apzelo, jo no Zehfim us Plawinahm zitut zela nesnu, fa zur Wez-Peeb,; un steidsamäc nonohl taisni pa fahnu taschahm. Tad ta lohrtiba! — Minetois „B. S.“ eft. daschu reis fa steidsamäc, taisni fuhtis, un daschu reis pa Zehfim un Plawinahm. Par kuen zelu aigohjuschi tee veesi\*\*\* numuri, kas nemas nawa peenahfuschi, to Dalmara fge nepeemin; bet man to wajaga sinat, jo ja fahdai weh-stulei maj laikrafstam mana adrese wirsü, tad ta ir mona manta, fo zits nedrihkfst ne noschmurgat. nedz nokawet, nedz pasaudent, nedz peesawinateed, to ari Jums zeen. J. D. lgs, wajadseja eewehrot. Beru, fa sudufschee num. un wehstules tiks peefuhtito, — jo pasta ekspeditora peenahkumä ir, pehz wißlabakäs apßanö wißu peesuhtit. Newar jau sinat, fahda latrreis fahde un nepatiffchan as

<sup>\*)</sup> Zane drusak likudu eemelusfahs Slovo. Manufektsia  
stahweja Rauda, ut nemas vreelfah Druistem, Osberbenes, Befwai-  
ned u. t. t. bet no Druistem, Osberbenes, Leeserees u. t. t.

\*\*) Ilj laikdas bandroles etredas iebobs uskrifts: "Vuldu, leesat ofkal latvietis sinamu darbā, ta jauku Efemplars debē apla- mas adreses vedoschanas malbabs Mež-Prebalgās tāčā."

"") No juduscheem septuaginta num. dicoi weblat yevenha un  
yphaschi 23. num. ar aprofissiu bandrolis: „atpafat Wezjebalgas dr.  
Sofenes now.“

zaur nolaweshou waj posaudefchamu adresatajn war  
zeltees! Ta tad ne-esmu mis schebioes ween par ne-  
fahrtigu issuhischanu, bet waialek par posaudefchamu pasti.

Beigās veemā, ja pabrmēshoņa, ko biju ieteijis  
sāvā ūksjumā, newar sibmeteēs ui J. D. ūga personu,  
jo toreis wehl nesīnaju, ja tāhda persona Bez-Peebalgā,  
un wehl var išdarītāju pastā.

Kālīnīn Shchabð.

No Naujais. Pagohjuščā gada pēdējās deenās unihu valstis namā eera dabs tāhds ūnukli gebrībes jauns-kungs. Daudzi no muhsejēm nepasina šo kundšiu, bet tā atminos preeskā pabra godeem gaboli trihs tāhdu „wandasfelku“ ūne atnahza un tāhdu paſtu noluhku dehl. Tā agrakē, tā pehrnais, bijo ar ķoti veemīlīgu wasodu, tā tā doscho weeglprohtina wehribu grecīsh us ūsei; pē mums ūnamis tāhdu neatrada; minētais jauns-kungs, it tā par brihnumu, prafija pē mums mitella un folijās but freetnis orājs, dahrsneeks, vadomneeks weselibaš kop-schanā, ūzīja ari, ka douds no politikā ūsinot, pat no ahrsemēm kotrā nedekā lo jaunu warot ūstāstīt; esot freetnis tautas dehls, tā to kotrīs no ūnū ūwalla un valodos warot ūpreest; apfolijs habs ari par ķoti lehtu loni zauro gudu mums ūlpat un ūmabzit; vagehreja tikai 2 rbi. par gadu. — Tila ūnū un tā ūpreedelets, was ūsneimi tāhdu ūnukli gebrībuschos, ūeglauđigu un lehti strahdojoschū kundšiu ūwās mahjās, waj nē?

Beidsot tak neweenam schis nevatika, wiñ fazija:  
Kratram kreetnam strahdneekam, kas tura wihra fanti un  
kam padoma netruhls, now wiñ jadausahs pehz weetas  
un darba, bet teek no wiseem zeenits un bes pascha uj-  
teifschonas meslets un gahdat, ka to dabu sawas mahjäs,  
lai or isnahk dahrqali fo lonet. Pebz smalka uswalka  
un peeglaudigas walodas neweens ne skato, jo varuna  
saka: „Neraugi wihrum pree zepures“. un pateesbu satot,  
tahds war but tikai usraugs par mumis un pehdigi muhsu  
nodeweis, newis strahdneeks; muishäs tilai ir usraugi  
wajadfigi, mumis semneekeem tahdu newajaga. Dauds  
tahdu fundskri ir redsets, kam wifa klehts ir mugurä  
un wiñ padoms mehles galä; un par tahdu ari mehls  
scho eeskatisahm un nedewahm weetas sawä walts; peh-  
digi tas pats bij us frogu aiskuhlees, kur laudis to ar  
tahjahm spohrdija un beidsot krodsineels scha bilschaineos  
swahrkus par makulaturu isleetaja. Schä gada septitå  
mehness atkal diwi tahdi paschi puikas eeveisfas pree muhsu  
muishas waldes, to luhgdamti smalka Wahzu waloda,  
lai usxemtu schos sameem apakschneeleem, ka: usraugeem,  
wezeem salpeem, krodsineekeem, meldorfem, meschfargeem  
un it wißeem, kas sem muishas waldes stahmot, par  
padomneeku, tad ihsteni redseschot, kahda gudriba scheem  
esot; bet muhsu zeen, muishas walde tos bes kahdas  
apdomaschanas no fewis attuhina, jo vescheem esot bes  
tahda bildainischä deesgan padoma. Kä dstd, tad wiñds  
pagastös un muishäs tahdi peena galwas ir bijuschi, bet  
mas ewehroti, un ja kahds weenu gadu to elaisch sem  
jumita, otru wairs nelous ne par welti dshwot. —  
Bes mineteem jaunkungeem wehl weena weza Kursemes  
meita pree mumis dausahs pehz darba, teizahs esot arweeu  
pree fungueem deenejuse, un schai esot kreetni aisskahwji,  
bet mumis schi neweillä, neisglihotä wezene fen ir posib-  
stama or sawu mehlsibu, wina fattreis no paschu  
mohjas stahsta fliftu un zeemius, sawus kruschewus  
godä; ta ari pree mumis nelad now forteli atradufe.

No Rausas. Zeen. „Balt. Semlopja“ 36, num.  
ſch. g. atrodas rafstā, kur bij teifts, fa Rausā tesaš  
wihrus nezelot us trim qadeem. Tas now taisniba!  
Tapat fa zitur, ta ari ſchē tos zel us trim gadeem, bet  
deemschēhl daschreiss lä ijdodahs, fa eezeltais newar ne  
trihs mehnetschus ſchāi amata nodſhwot. J. D.

*Dobelešs* zela pēcīgumā no *Dobeles* līdz *Bauskai*.  
Gadījums, ka man vajadzēja kādu rodeneeku apmeklet,  
kura dzīhwed weeta ir Zodeneelsē; tadeikt dosku sem  
kopības sākā masu pabeslātu par zelo gabalu no *Dobeles*  
līdz *Bauskai*. —

Dobelē teek satru veektdeenu natureis nedekās tīgus, kur lauzeneeki eived wifadus lauku rāshojumus un gitās semkopibai un fadishwei wojadsgas leetas, tad wehl, ja nemaldoš, fahdi 6 gada tīgi, kur atkal fawed wifadus lopus. Kā dīsrd, tad Dobeleš apkāmē ir bijuse deesgo laba seemas labiba, jo kweeshi un rūdīs išnahkot 8—12 graudi, un rūdīs īverot 125—27 mahrz.; kweeshi 135—138 mahrz. Meeschī un ausas, kā nu kuream, ari lab auguschi. — Tāblaki už Jelgavas puši newaru pateik slaidri par seemas labibu, bet zīl no rugajeem war no sivehrt, tad ari leekas labi bijuschi. Meeschī pušlihd labi. Ausas gandrihs wifēem labas. Un nu Jelgava Jelgava tā fakti ir gluschi kluka un išmiruše no lauze neekeem. Ziteem gadeem, kur ap šāo laiku pluhda Jelgava lauzeneeku garās wesumneeku rindas ar labibu šhogad tikai reds fahdu retu wesumīnu eebrauzam; jo lauzeneeki gaida labibai augstaku zenu. Par rūdseem ddot tagad tikai 240 lap. puhrā un par kweeshu mil teem wehl apakšī 4 rbd. puhrā. — Dīsrd runajom „kur lai nemam naudu, ja labibas tīgus nezelahs pehrīnais gads jau bija tā kā tā tahds, ka newarelabu neko pahdot, un šhogad, kad nu butu audsis, nu atka nemaskā. Maisi butu, bet noudos mās!“

Izbrauzot no Jelgavas par „Annaš wahrtēem“  
jelsch streypas wairak gar Leelupes malu us Emburgu  
un tur reds ari suplas druwās un trekuas plawās. Ne  
leelzeta atstatu, paschā Leelupes malā, reds wairak Lee  
getu zepku, pat zitā ar twaika sprehku strahdasot. Pa  
leelzku lahdas pahri juhdes brauzot, fasklātiju līhd  
10 zepku; tadehk tur ori ir gandrisi wišahim dīthwoja  
mahni eifikahm dasklāku jumti, kuras Leelupes malā at  
rodahs. Kahdas 15 werstes jelsch wairak weda garan  
preeschū un behrīsu mešcheem, bet tad ori mesch gluschi  
heidsoas un eefahkas gluschi līhdseni lauki, tikai pēc retahni  
mahjam un mūščam wehl eeraugamas masas birsstes  
Tad ori fobkohs wehl jo suplaši wafareja lauki, bet wi

wairok ausas un feschlonschu meeschi; reti jo reti tur  
dabu redset diwanschü (dweilus) meeschue sehtus, lai  
gan ori teem tur ir patizis labi augt. Ari dandis weh-  
laifi tur ir sehjusti wafareju, neid ap Dobels un Zel-  
gawu. Jo Dobeles ankahrtne redseju jau beidsam plaut,  
sod tur weetahm wehl hija gluschi sala un negatawa.

Wehl gribu peeminet, ta Bauskeneesi ic leeli linn audzinatoji. Jau as Dandaleē muischaš, kura atrodas lahdas 9 werstes no Jelgavas, war redset, ta ic waitak linn sehi, nēla ap Dobeli, bet ihsīt leelei linn lanti sahlas tikai no Stalgenes muischaš, un tā steepjas lībds Bauskai. Vai gan tur wifur redseju itin labu labibu ouguschi, tad comehr wai nodarbojos waitak ar linnu lopschani, pat wēselus laukus apsehdam. Kad tū waizojis, komdeht sehj tik dauds linn, tod man atbildeja, ta no līneem īnabot waitak pēlaos, nēla no labibaē. Bet es domaju, ta tagad, kur nom waitak līneem to zena, sahda pastahweja gādus 10 atpakač, nedereiu tik dauds linn seht, jo tas jau sen veerahdiis, ta lini ic leeli semes nosuhzeji, tā satot semes sleykavi, un pagrīti ari daudz waitak dorba spohku, nekā labiba, jo sā maniša teikš, tad vor noplūhlschonu ween rečot mafats 80—100 sap. par seezīna sehjumu\*), kur tad nu wehl mehrzeſchana, mihsīschana un kulpīschana, un tad ja vahrdod par 40—45 rbt. birkawā. Kuryretim senaki daļu ja 75—80 rbt. — Kur tad wehl no labibas atlez topu bariba un heidsot mehſli preefſch lauku iahlat mehſloschonas, bet no līneem tikai nederigee spaki. Tā tad, wifpahrigi apskatot, ic un paleek labiba tas eenesi- gakais semlopja raschojums.

Ahbolinsch tur teek mas sehts, tadeht sa wineem  
gandrhs ir latram leeli plawu gabali; ori tweeschs  
wini nesehsjot dauds, tikai paschu teesu, lai gan wee-  
tahm ir loti siipra grunts seme; wiwu tweeschi ir lini.  
Ari ar dahrsklopibu wini neko dauds nenodarbojsa, reti  
jo reti redseju kur bijo eeta sits fmufs auglu foku dahrss,  
ko war dabut redset Dobeles aygbala jo beeschi.

Beidsot wehl gribu peeninet kahdu wohrdun par va-  
schu Zodi, jo libdi tareenei bisa manus zela mehrfklis.  
Zodeneeschi ir wiñ lawas mahjas eepirkuschi un deesgan  
pahrtkuschi. Wineem poscheem it lawa basniza un lawa  
mahritais, kuxch teef no dsumtsfunga sonets un usturets.

maßzähle, iheri tee no dñmäldunga ioners un ujuleis.  
Bet tå ka Zodeeschi weżös laitös (kad pascheem sawas  
basnizas nebjis) gahjufchi Baufkas basnizä, tad ari  
winneem tagad weht janes misas klausbas nastas pec  
Baufkas basnizas. — Tagad Zodes bahnjä par mahzi-  
taju ir A. Koppes fgs, paschu tautas dehls. Latveetis  
tadehl ari nekamejoß eet klaustees wina sprediki, no lured  
tik dauds loba biju dsirdeis stahstam, ka pot man swesch  
neekam freds ilgojahs, winu redjet un wina wahrdue  
klausees. Un vateescham, mihlee Zodeneeschi, nefaku  
par dauds, teildams, ka eset laimigi, klausotees tahd  
dwehfelu gona mahzibas, kohds Jumä ir. Slaidri un  
nefajauki Deewahrdi, mihliga un teloscha Latveeschu  
maloda, ta fakot pluhstin pluhda pahrt wina lubyahm  
Ilgi, ilgi palits man atminä tee wahrdi, par lureen  
wisch sprediloja: „No Deewa schehlastibas es esmu-  
kas es esmu.“ Tos Pahwila wahrdus war ari sihme  
us wina paschu, jo winsch narw aismiesis, kas winsch in  
wisch polizié sawai draudsei, sawai tautai mihtsch un  
ustigis gons, un weht lhdö schim narw aismiesis, ka  
wina dñshläs tel Latveeschu osinis. „Mani mihtsch  
draudse! Mani mihlee brahli un mahfaßl“, tå winsch  
mehdso alasch sawai draudsi usrunat. War zeret, ka  
wisch ari nekad no faweeem brableem un mohfahm ve-  
akritih, neatweschinafoes.

waltnesu dcneja, bet tifo atlaistö; jo peetilo ar malat waltneekeem. Juhneels.

Par padarito negehliba Sahrdes bañinā „Wien-  
lone“ rakta tā: „Sche attal ja atgahdina ta weža mah-  
žiba, fa kahda negehla dehl leelu lauschn pullu nedrihli  
nosodit, wißmasaki tad wehl ne. tad leetas zeblois un  
laundaris now finams. Bañinās altora bildes sagrafi-  
jums un plakata peelikums pee boñinās fenes tohds  
reebigš un negehligš darbs, fa mums prekſch ta pee-  
truhls ihna nosaukuma, bet wehl nam finams, kahda  
negehliš un ahrprahītigš zilmeis to padarījs, un kahda  
prahīta stahwofli to dorījs. Tīk dauds norrotam slaidru  
un latram tīk dauds janoprot, fa altora bildes sagrafi-  
jais nam bijis ne „wezprahītigš“, nedī „jounprahītigš“.  
bet glužhi besprahītigš laundaris. tas to laistam now  
ihsti sopratiš, fa wißch dara un var zif negehligu wiña  
nedarbu wiß godigi zilmeis atsibīt. Muhsu lauta to  
now darijuše, un uz toutu tas maiak nešķmejās, fa  
tiloi, fa wiña scho nedarbu un dorītoju ar ihgnumi  
nigina. Tautas wehleschanahs ori to, lai laundarie  
drībī taptu otrās un nohku finams, kahda noluhtē  
wißch padarījs što kouno darbu. — Wehl now finams  
kahda ta leeta israhdiess wehslai. Tadehl tas neb  
now gudris un goda darbs, fa, eekam laundaris finam  
wainu uskravu wišai tautai, fa mahzītajās Balders  
dara sawā „Megasche Zeitung“ efuhūtā ūsojumā.  
(Muhsu Wahzu laikralsti un wjau veekriteji jau tīk drīb  
leekas but aismirfuschi yehin Terbatā notiķishas dedī  
naschanas, par kueahm ori wiñas uskrabwa wainu Igaun  
tautai un wiäu laikrasteem, kamehr pehdigi atrado koun  
dari, kuesch neeedereja pee Igaunu, bet Igaunu ap  
wainotoju tautibas.) — Tāks pasčas avisēs jaunakā  
finās nodrusata kahda forespōndenzija no Sahrdes, kure  
teiks, fa tur kahds wahjprahītigš zilmeis beehi usbab  
sees īchlesteram un mahzītajam, pastahmedams uz to  
lai wiña pohrkrišt, jo zitadi launee gari wiña mozo  
Tas zilmeis fenesi veederejās pee tā dehweteem „fiziba  
murgotojēem“ un laikom zaur to tapis wahjprahītigš  
Warot but, fa tas, sawā prahīta wahjibā par to safla-  
tees, fa mahzītajās neispildījās wiña wehleschanos, eelau  
sees boñinā un padarījs negehligo nedarbu. To zilmeis  
wajadsetu eewehrot un pohrklausit. —

Noah's Emma

(*Journal de St. Petb.*)

Abbildung. relativs: A. A. S. 145

